

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Broj: U-VIIA-2822/2025

Zagreb, 2. lipnja 2025.

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Mato Arlović, Sanja Bezbradica Jelavić, Dražen Bošnjaković, Ante Galić, Biljana Kostadinov, Lovorka Kušan, Maša Marochini Zrinski, Rajko Mlinarić, Goran Selanec, Frane Staničić i Miroslav Šumanović, odlučujući u izbornom sporu o žalbi Nezavisne liste mladih - NLM, zastupane po Matejasu Jozipoviću iz Baške Vode, u postupku za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda, na sjednici održanoj 2. lipnja 2025. donio je

ODLUKU

I. Usvaja se žalba Nezavisne liste mladih - NLM, zastupane po Matejasu Jozipoviću, u postupku za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda.

II. Poništava se rješenje Županijskog izbornog povjerenstva Splitsko-dalmatinske županije klasa: 012-05/25-00001/0001, urbroj: 2181-1/14-25-0052 od 29. svibnja 2025.

III. Poništava se Odluka o rezultatima izbora Općinskog načelnika Općine Baška Voda klasa: 012-01/25-01/01, urbroj: 2181-17/04-25-24 od 25. svibnja 2025. provedenih 18. svibnja 2025. i 25. svibnja 2025.

IV. Ponovljeno glasovanje za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda na biračkom mjestu 001 zgrada Općine održat će se u nedjelju 15. lipnja 2025.

V. Ova odluka objavit će se u "Narodnim novinama".

Obrazloženje

1. Nezavisna lista mladih - NLM, zastupana po Matejasu Jozipoviću, kao politička stranka koja je predložila kandidata za općinskog načelnika Općine Baška Voda (u daljnjem tekstu: žalitelj), u postupku za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda, podnio je 31. svibnja 2025. žalbu protiv rješenja Županijskog izbornog povjerenstva Splitsko-dalmatinske županije (u daljnjem tekstu: ŽIP) klasa: 012-05/25-0001-0001, urbroj: 2181-1/14-25-0052 od 29. svibnja 2025. (u daljnjem tekstu: osporeno rješenje).

1.1. Osporenim rješenjem odbijen je kao neosnovan prigovor žalitelja izjavljen protiv rješenja Općinskog izbornog povjerenstva Općine Baška Voda klasa: 012-01/25-01/01, urbroj: 2181-17/04-25-24 od 25. svibnja 2025. o rezultatima izbora za općinskog načelnika Općine Baška Voda (u daljnjem tekstu: rješenje OIP-a) kojim su utvrđeni rezultati izbora za općinskog načelnika Općine Baška Voda.

Rješenjem OIP-a u točki I. je utvrđeno da je od ukupno 2.884 birača upisanih u popis birača glasovalo 1.852 birača, odnosno 64,22 % od čega je i prema glasačkim listićima glasovalo 1.852 birača, odnosno 64,22 %.

Važećih glasačkih listića bilo je 1.820 odnosno 98,27 %, a nevažećih listića je bilo 32 odnosno 1,73 %. Utvrđeno je da je kandidat Josko Roščić, ispred stranke Hrvatske demokratske zajednice dobio 914 glasova, a kandidat Vjekoslav Radić ispred stranke Nezavisne liste mladih - NLM i Socijaldemokratske partije Hrvatske - SDP (u daljnjem tekstu: SDP) dobio je 906 glasova.

2. Na osnovi članaka 53. točke 10. i članaka 94., 101. i 102. stavka 1. Zakona o lokalnim izborima ("Narodne novine" broj 144/12., 121/16., 98/19., 42/20., 144/20. i 37/21.; u daljnjem tekstu: ZoLI), Općinsko izborno povjerenstvo Općine Baška Voda (u daljnjem tekstu: OIP) utvrdilo je i objavilo da je za općinskog načelnika Općine Baška Voda izabran Josko Roščić.

3. Žalitelj u prigovoru ŽIP-u, između ostalog, žaleći se na rezultate izbora, navodi kako se žalba izjavljuje i iz razloga brojnih nepravilnosti koje je počinio promatrač Ivan Cvitanović (HDZ) i same uskrate prava članovima biračkog odbora imenovanih od strane žalitelja i SDP-a, kao i promatračima istih stranaka, a sve na štetu kandidata za načelnika Općine Baška Voda - Vjekoslava Radića. Navodi da su nepravilnosti evidentirane prilikom sastavljanja zapisnika o radu biračkog odbora, te da je 9 od 10 članova biračkog odbora odbilo potpisati zapisnik kao i jedan promatrač te da se sve navedeno odnosi na biračko mjesto broj 1, zgrada Općine Baška Voda. Navodi i nepravilnosti koje su se dogodile prilikom kućne posjete birača, a što su obavljale dvije grupe članova biračkog odbora po tri osobe na način da je kod promatrača Ivana Cvitanovića (HDZ) ostalo 9 koverti u kojima su bili upotrijebljeni glasački listići koje je naknadno predao biračkom odboru dok je u drugoj grupi dopušteno članici biračkog odbora Josipi Matković (HDZ) da sama ide u kuće birača. Prigovara da se kod razvrstavanja upotrijebljenih glasačkih listića nije dopustilo članovima biračkog odbora određenih od strane žalitelja i SDP-a da provjere listiće Joska Roščića i da se uvjere da u njima nema neki glasački listić koji bi pripadao kandidatu predloženom od žalitelja.

4. Postupajući po prigovoru žalitelja, ŽIP je na temelju članaka 51. točke 2. i točke 11. ZoLI-ja donio rješenje klasa: 012-05/25-0001-0001, urbroj: 2181/1-14-25-0051 od 28. svibnja 2025. kojim je naložio OIP-u da u roku od 24 sata dostavi tražene podatke (pobliže navedene u samoj izreci rješenja), sve radi provjere navoda žalitelja iznesenih u prigovoru, pozivajući se i na odluku Ustavnog suda broj: U-VIIA-2712/2025. (vidi str. 2. obrazloženja rješenja OIP-a).

4.1. U očitovanju OIP-a, između ostalog se navodi:

"Po nalogu ŽIP-a, OIP Baška Voda saslušao je sve članove biračkog odbora s biračkog mjesta br.I. zgrada Općine Baška Voda i promatrača Ivana Cvitanovića,

predočio im navode prigovora te tražio, pod punom kaznenom i materijalnom odgovornošću, njihovo očitovanje na navode iznesene u prigovoru.

Članovi biračkog odbora Meri Granić, Josipa Matković, Josipa Roso, Tea Topić, Marina Beroš Miletić, Antonia Cvitanović istovjetno iskazuju da nemaju saznanja o nepravilnostima o glasanju van biračkog mjesta kao ni nepravilnostima prilikom prebrojavanja glasova. Na isti način očitovao se i član biračkog odbora Luka Lozić koji nije bio prisutan pri davanju očitovanja, ali je svoje očitovanje, nakon što mu je telefonski pred svim Članovima OIP-a pojašnjen prigovor, dao mailom.

Članica biračkog odbora Matea Divić, u svojoj je izjavi u bitnome navela da nema nikakvih saznanja o nepravilnostima prilikom glasanja van biračkog mjesta niti pri brojanju glasova, međutim, navela je da su se prilikom obilaska po kućama odvojili te da je dio članova biračkog odbora išao pješice dok je promatrač išao automobilom te da su kod njega bili listići. U svojoj naknadnoj izjavi navela je da je o svemu obavijestila i predsjednicu biračkog odbora ta da je promatrač listiće donio.

Član biračkog odbora Branislav Katalinić u bitnome je naveo da je odvozio osobe koje su sakupljale glasove po kućama te da je vidio da odvojeno ulaze u kuće, a da nije siguran da se to smije, te da smatra da se brojanje listića moglo odraditi profesionalnije sa većom kontrolom uvida.

Član biračkog odbora Meri Granić u bitnom je navela da je s Josipom išla po kućama, te da jedino što nije bilo skroz po propisima je da nisu cijelo vrijeme bile dvije članice BO zajedno već su u pojedine kuće išle same. Nadalje navodi da su prilikom brojanja glasova pazili da svaki glas ide na pravu hrpu, ali da je greška uvijek moguća.

Ivan Cvitanović, promatrač u bitnome navodi da je sve bilo uredno i po zakonu, te da nije bilo nepravilnosti prilikom glasanja van biračkog mjesta, kao niti prilikom brojanja glasova.

OIP Baške Vode, uz članove proširenog sastava, izvršio je pregled izbornog materijala, a sve u skladu naloga ŽIP-a te utvrdio sljedeće:

Prilikom numeracije serijskih brojeva glasačkih listića utvrđeno je da isti odgovaraju numeraciji iz Potvrde o preuzimanju izbornog materijala.

Izvršen je pregled nevažećih glasačkih listića te je utvrđeno da njihov broj odgovara broju navedenom u zapisniku, a iz istih se ne može na nedvojben način utvrditi volja birača - zaokružene oba kandidata te jedan prazan listić.

Nadalje, izvršena je provjera zapisnika o radu biračkog odbora, odnosno prebrojani su važeći glasovi po kandidatima te je utvrđeno da su u zapisniku točno navedeni brojevi glasača po kandidatima te da serijski brojevi glasačkih listića odgovaraju onima predanim za biračko mjesto br. 1.

Dakle, izbori na biračkom mjestu br. 1. provedeni su 18. svibnja 2025., OIP Baška Voda nije zaprimio prigovor kandidata o provedenim radnjama tijekom izbora, a o svemu navedenom u prigovoru od 27. svibnja 2025., nakon saslušanja svih članova biračkog odbora, kao i pregledavanja cjelokupnog izbornog materijala, uzimajući u obzir da se radio strogo formalnim postupcima, očitujemo se da nemamo saznanja o nepravilnostima navedenim u prigovoru, a koje su nam prijavljene devet dana nakon provedenih izbora. Zapisnik o radu biračkog odbora odgovara broju glasača, rezultatu, numeraciji glasačkih listića te u izjavama članova biračkog odbora nisu utvrđene nepobitne nepravilnosti koje bi utjecale na rezultat izbora. Naglašavamo da niti jedan kandidat nakon sastavljanja zapisnika i provedenih izbornih radnji 18. svibnja 2025., na biračkom mjestu br.1 nije podnio prigovor na rad biračkog odbora.

Nakon provedenog saslušanja svih Članova biračkih odbora, u prisutnosti proširenog sastava OIP Baška Voda na mail OIP-a zaprimljena je izjava člana proširenog sastava OIP-a Luke Jozipovića, koji tvrdi da predsjednica biračkog odbora nije iskreno iskazivala u svojoj izjavi, međutim, navodimo da smo sve Članove prije davanja izjava uputili da se izjava da je pod punom kaznenom i materijalnom odgovornošću te da smo također uputili navedenog člana da ukoliko sumnja u izjave članova, može protiv njih pokrenuti odgovarajuće postupke."

5. Obrazlažući osporeno rješenje, ŽIP je utvrdio sljedeće:

"Naime, razlika između kandidata za načelnika jest osam glasova, odnosno 0,44% od važećih listića, te je ovo izborno povjerenstvo smatralo kako može tražiti dodatnu provjeru, a sve ovo cijeneći ustavnosudsku praksu (i to u predmetima U-VIIA-2819/2009, U-VIIA-3278/2013...), jer su inače nadležnosti izbornih tijela, biračkog odbora, općinskih povjerenstava, županijskih povjerenstava, Državnog izbornog povjerenstva, zakonski odvojene.

(...)

Prema provjeri Općinskog izbornog povjerenstva koje je vodilo računa o serijskim brojevima glasačkih listića, koji su naručeni putem Narodnih novina i raspodijeljeni putem APIS-ove aplikacije, upravo proizlazi da je rezultat takav kakav je utvrdio birački odbor.

Provjerom Zapisnika o radu biračkog odbora na Biračkom mjestu broj 1 (zgrada Općine), ovo povjerenstvo utvrdilo je kako je Birački odbor na navedenom biračkom mjestu imao puni saziv, te je predsjednik biračkog odbora bila Josipa Grginčić, potpredsjednica biračkog odbora Josipa Roso, te članovi biračkog odbora Marina Beroš-Miletić, Luka Lozić, Josipa Matković, Meri Granić, Antonia Cvitanović, Branislav Katalinić, Tea Topic i Matea Divić.

Provjerom Zapisnika o radu biračkog odbora na Biračkom mjestu broj 1 (zgrada Općine), ovo povjerenstvo utvrdilo je kako su rad biračkog odbora promatrali promatrači: - Frano Divić (NLM), Toni Staničić (NLM), Lovre Topić (HDZ), Dinka Roščić (HDZ), Ivan Cvitanović (HDZ) i Maja Staničić (HDZ).

Uvidom u točku 5. Zapisnika o radu biračkog odbora na Biračkom mjestu broj 1, proizlazi kako je glasovalo 35 osoba izvan biračkog mjesta (tzv. Kućna posjeta) Razvidno je iz primjedaba kako su na točkama 8. i 9. navedene primjedbe, i to identičnog sadržaja koje glase:

'smatra se da je bilo utjecaja na izbornu proceduru i traži se ponovno prebrojavanje'.

Ove primjedbe potpisao je jedan promatrač (bez naznake o kojem promatraču se radi), te četiri člana biračkog odbora.

Inače, u općini Baška Voda ukupno je određeno 6 biračkih mjesta. Prva četiri člana u svim biračkim mjestima odredila je Hrvatska demokratska zajednica (HDZ). Petog člana u svim biračkim mjestima odredila je Nezavisna lista mladih (NLM). Šestog člana biračkog odbora odredio je SDP osim na biračkom mjestu broj 2 gdje je tog člana odredila Nezavisna lista mladih (NLM). Sedmog člana biračkog odbora na svim biračkim mjestima odredila je Socijaldemokratska partija Hrvatske (SDP). Osmog člana na biračkom mjestu broj 1 i 4 odredilo je Općinsko izborno povjerenstvo, dok je na preostalim biračkim mjestima osmog člana odredila Nezavisna lista mladih (NLM).

Provjeravajući navode iz prigovora putem Općinskog izbornog povjerenstva Baška Voda, od članova biračkog odbora zatražena su očitovanja, te su tako članovi biračkog odbora izjavili kako slijedi:

Meri Granić: išla sam s Josipom po kućama, a jedino što nije bilo skroz po propisima je da nismo cijelo vrijeme bile dvije članice BO zajedno, jer smo u pojedine kuće išle same, tako sam ja ušla u dvije a ona u tri kuće. Kad smo brojali glasove, odvajali su se glasovi za kandidate ali nismo naknadno provjeravali je li neki glas završio na krivoj hrpi.

Matea Divić: nemam saznanja o nikakvim nepravilnostima prilikom glasanja van biračkog mjesta, niti brojanja glasova, a osobno nisam vidjela što bih smatrala da je nepravilnost, bila sam tu kada se išlo po kućama, no nakon predzadnje osobe sam rekla kolegi da se spustimo pješke do zadnje osobe a promatrač treća osoba je bila s autom i u njegovom autu su bili listići te je on došao autom a ne pješke. Mi smo se popeli u zgradu Općine a nismo ga tu našli. Ja sam pitala gdje je kolega s autom ali su mu u općini rekli da se javio i da je bio i rekao da ćemo mi doći, ali ga ja u tom trenutku nisam vidjela.

Matea Divić: naknadno sam se sjetila kako nisam rekla da je predsjednica biračkog odbora bila obaviještena o svemu, o svim nepravilnostima i da se promatrača naknadno nazvalo te da je on te listiće naknadno donio.

Branislav Katalinić: ja sam odvezio osobe koje su sakupljale glasove po kućama, te sam vidio da odvojeno ulaze u kuće, ja nisam siguran da se to smije. U odnosu na brojenje listića smatram da se to moglo odraditi profesionalnije s većom kontrolom uvida.

Josipa Grginčić: ja nemam saznanja o nikakvih nepravilnostima prilikom glasanja van biračkog mjesta. Dapače, svima sam rekla da paze i svaku sam kuvertu otvarala pred svima. Prigovora nikakvih nije bilo. Mi smo sve uredno odradili i ubacili, po mom mišljenju.

Josipa Roso: ja nemam saznanja o nikakvim nepravilnostima prilikom glasanja van biračkog mjesta niti prilikom brojenja glasova, ja osobno nisam ništa vidjela, postupali smo po zakonu.

Josipa Matković: ja nemam saznanja o nikakvim nepravilnostima prilikom glasanja van biračkog mjesta niti prilikom brojenja glasova, ja osobno nisam ništa vidjela, postupali smo sukladno zakonu.

Antonia Cvitanović: u odnosu na brojanje listića smatram da je sve bilo odlično, te odrađeno u skladu sa zakonom, a u odnosu na skupljanje glasova van biračkog mjesta, ja sam radila jutarnju smjenu i nemam saznanja o nikakvim nepravilnostima

Tea Topić: u odnosu na glasanje van biračkog mjesta ja nemam nikakvih saznanja o nepravilnostima jedino u odnosu na brojanje glasova ne znam je li se prilikom brojenja glasova radila dodatna provjera da bi se ustanovilo je li sve u redu.

Marina Beroš-Miletić: ja želim izjaviti, kako, koliko se ja sjećam, nije bilo nikakvih nepravilnosti niti prilikom prikupljanja glasačkih listića van mjesta glasanja, odnosno, po kućama, a niti prilikom brojenja istih."

5.1. Nadalje u obrazloženju osporenog rješenja ŽIP-a u odnosu na daljnje prigovore žalitelja navedeno je:

"Provjeravajući navode iz prigovora, putem Općinskog izbornog povjerenstva Općine Baška Voda uzeta je izjava promatrača Ivana Cvitanovića koji je naveo kako smatra da je sve bilo uredno, po zakonu te pravilima, te smatra da nije bilo nepravilnosti s glasanjem van biračkog mjesta, a isto tako nema saznanja o nepravilnostima prilikom brojenja glasova.

Općinsko izborno povjerenstvo Općine Baška voda u svojoj izjavi je navelo kako tijekom provedbe izbora 18. svibnja 2025. nisu zaprimili nikakve prigovore i pritužbe u svezi Biračkog mjesta broj 1, time da je naknadno član Proširenog sastava Općinskog izbornog povjerenstva Općine Baška Voda Luka Jozipović (NLM), naveo kako će podnijeti kaznenu prijavu protiv predsjednice Biračkog odbora Josipe Grginčić, jer je ista u razgovoru rekla jedno a pred Općinskim izbornim povjerenstvom drugo.

Kako je to u više navrata Ustavni sud Republike Hrvatske istaknuo u mnogobrojnih odlukama, izborni postupak je strogo formalni postupak.

Nije bilo zapreke članovima biračkog odbora da svoje primjedbe artikuliraju, obrazlože, te da te primjedbe postanu sastavni dio zapisnika o radu biračkog odbora.

Jasno je iz Zapisnika o radu biračkog odbora Biračkog mjesta broj 1, kako je primjedba navedena samo općenito i očito je kako članovi biračkog odbora žele ponovno prebrojavati važeće glasačke listiće iz kutije, a nitko ne navodi povrede prilikom kućne posjete.

Tako je i Ustavni sud Republike Hrvatske u svojoj odluci broj U-VIIA-2980/2013 priklonio vjeru zapisniku o radu biračkog odbora kao službenom dokumentu, a navodne naknadne izjave članova biračkog odbora nije razmatrao, smatrajući kako članovi biračkog odbora ne mogu naknadno ukazivati na nepravilnosti (tako i Ustavni sud RH u odluci U-VIIA-3302/2013).

Nadalje, iz samih navoda prigovora, kao i očitovanja članova biračkih odbora proizlazi da je birački odbor upravo osigurao transparentnost i akuzatornost izbornog procesa, tako da je odredio da u kućne posjete idu uvijek i član biračkog odbora predložen od vladajuće stranke (HDZ) i član/članovi biračkog odbora predloženi od oporbenih stranaka (NLM i SDP).

Nikakvih očito značajnih nepravilnosti nije bilo, a uostalom potencijalni počinitelji nepravilnosti bili bi eventualno članovi biračkog odbora određeni od NLM-a (podnositelj prigovora) i SDP-a, a ne isključivo članovi biračkog odbora određeni od HDZ-a.

Slijedom navedenog ovo izorno povjerenstvo smatra kako podnositelj prigovora nije dokazao nikakvu manipulaciju s glasačkim listićima, odnosno da je devet glasačkih listića pribrojeno kandidatu Josku Roščiću, odnosno da je devet glasačkih listića koje bi inače pripali kandidatu Vjekoslavu Radiću, netko učinio nevažećim.

Iako ovo izorno povjerenstvo nema inkvizicijskih ovlaštenja, već isključivo postupa po prigovoru, ipak s obzirom da se prigovorom osporava cjelokupna odluka o utvrđenju rezultata izbora za Općinskog načelnika, valja navesti:

Na biračkom mjestu broj 2 (zgrada luke) birački odbor je utvrdio kako je u izvatku iz popisa birača upisano 887 birača, a potvrdu za glasovanje (tzv. plava potvrda) je predao 1 birač, a što znači da biračko mjesto ima ukupno 888 birača.

Glasovalo je 556 birača, te je u kutiji utvrđen jednak broj glasačkih listića, dok je važećim utvrđeno 543 listića, a nevažećih 13 listića. Kandidat Vjekoslav Radić dobio je 285 glasova, a kandidat Josko Roščić 258 glasova.

Na biračkom mjestu broj 3 (Bast) birački odbor je utvrdio kako je u izvatku iz popisa birača upisano 126 birača.

Glasovalo je 105 birača, te je u kutiji utvrđen jednak broj glasačkih listića, dok je važećim utvrđeno 104 listića, a nevažećih 1 listić. Kandidat Vjekoslav Radić dobio je 31 glas, a kandidat Josko Roščić 73 glasa.

Na biračkom mjestu broj 4 (Promajna), birački odbor je utvrdio kako je u izvatku iz popisa birača upisano 460 birača, a potvrdu za glasovanje (tzv. Plava potvrda) je predao jedan birač, što znači da biračko mjesto ima ukupno 461 birača.

Glasovalo je 300 birača, te je u kutiji utvrđen jednak broj glasačkih listića, dok je važećim utvrđeno 299 listića, a nevažeći jedan listić. Kandidat Vjekoslav Radić dobio je 172 glasa a kandidat Josko Roščić 127 glasova (na ponovljenim izborima).

Na biračkom mjestu broj 5 (Bratuš) birački odbor je utvrdio kako je u izvatku iz popisa birača upisano 106 birača.

Glasovalo je 74 birača, te je u kutiji utvrđen jednak broj glasačkih listića, dok je važećim utvrđeno 73 listića, a nevažećih 13 listića. Kandidat Vjekoslav Radić dobio je 36 glasova, a kandidat Josko Roščić 37 glasova.

Na biračkom mjestu broj 6 (Krvavica) birački odbor je utvrdio kako je u izvatku iz popisa birača upisano 205 birača.

Glasovalo je 103 birača, te je u kutiji utvrđen jednak broj glasačkih listića, dok je važećim utvrđeno 100 listića, a nevažećih 3 listića. Kandidat Vjekoslav Radić dobio je 45 glasova, a kandidat Josko Roščić 55 glasova.

Uvidom u zapisnike citiranih biračkih mjesta od 2-6 razvidno je kako su potpisani od strane svih članova biračkih odbora i promatrača bez primjedaba.

Odredbom članka 130. stavak 1. Zakona, propisano je ako nadležno izorno povjerenstvo rješavajući u prigovoru utvrdi da je bilo nepravilnosti koje su bitno utjecale ili mogle utjecati na rezultate izbora, poništiti će radnje i odrediti da se u određenom roku, koji mora omogućiti da se izbori održe na dan kad su raspisani, te radnje ponove.

Odredbom članka 130. stavka 2. Zakona propisano je ako ne postoji mogućnost ponavljanja poništenih radnji ili ako se nepravilnosti odnose na postupak glasovanja, a bitno su utjecale, odnosno mogle utjecati na rezultat izbora, nadležno izorno povjerenstvo poništiti će izbor i odrediti rok u kojem će se izbor ponoviti.

Ovo izorno povjerenstvo cijeneći okolnost uopćenih prigovora na Zapisnik o radu biračkog odbora biračkog mjesta broj 1, cijeneći upravo izjave članova biračkih odbora i to posebno od onih određenih od strane podnositelja prigovora (NLM), kao i

SDP-a, te izvršene provjere od strane Općinskog izbornog povjerenstva Općine Baška Voda, smatra kako podnositelj prigovora nije dokazao da su postojale nepravilnosti koje su bile od utjecaja, odnosno mogle utjecati na rezultate izbora."

6. Žalitelj u žalbi navodi kako je promatrač na biračkom mjestu broj 1 Općina Baška Voda, Ivan Cvitanović (HDZ), nakon što je bio zajedno s drugim članovima biračkog odbora u kućnom posjetu birača (radi glasanja od kuće) odnio kući 9 koverti u kojima su bili glasovi (glasački listići) birača. Smatra da je taj promatrač tom radnjom kontaminirao cijeli proces i počinio kazneno djelo. Spornim smatra i način organizacije biračkog odbora prilikom glasovanja birača u svojim kućama jer su članovi biračkog odbora isto obavili na način da je samo jedan član biračkog odbora bio prisutan glasovanju birača. Žalitelj nadalje obrazlaže tko je po njemu sve trebao biti ispitan i čije su izjave trebale biti prikupljene te da je obrazloženje rješenja ŽIP-a u biti u tom dijelu manjkavo. Spornim smatra to što je predsjednica biračkog odbora Josipa Grginčić zaposlena u Općini Baška Voda te da je u sukobu interesa kao i promatrač Ivan Cvitanović koji je po njemu počinio kazneno djelo i jer im je "poslodavac izabrani kandidat Josko Roščić!" Spornom smatra i izjavu predsjednice biračkog odbora Josipe Grginčić dok je članu proširenog sastava Luki Jozipoviću onemogućeno davanje izjave. Sporno mu je što je izborni materijal pregledao prošireni sastav izbornog povjerenstva, a izjave nisu dali svi članovi biračkog odbora. Žalitelj traži od Ustavnog suda da utvrdi jesu li predsjednici i potpredsjednici biračkih odbora članovi političkih stranaka, dok pribavljene izjave članova biračkog odbora smatra šturima. Oспорava obrazloženje rješenja ŽIP-a i navodi da je nepravilnosti počinio promatrač HDZ-a Ivan Cvitanović (zaposlenik Općine Baška Voda i sin vijećnika HDZ-a) koji je po njemu mogao izravno utjecati na rezultat izbora. Ovo osobito stoga jer je razlika u rezultatima izbora samo 8 glasova.

Žalitelj predlaže Ustavnom sudu usvajanje žalbe, poništavanje osporenog rješenja ŽIP-a te donošenje odluke o ponavljanju izbora za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda.

Žalba je osnovana.

7. Mjerodavni dijelovi članaka 42. stavaka 1. i 2., 50., 51., 58. i 64. ZoLI-ja glase:

"Sastav biračkog odbora

Članak 42.

(1) Birački odbor čine predsjednik, potpredsjednik i osam članova.

(2) Četiri člana biračkog odbora određuje većinska politička stranka, odnosno političke stranke, a četiri člana oporbena politička stranka, odnosno političke stranke, sukladno stranačkom sastavu predstavničkog tijela pojedine jedinice.

(...)"

"Članak 50.

Obvezatne upute za rad izbornih povjerenstava i biračkih odbora objavljuju se u 'Narodnim novinama'."

"Članak 51.

Županijsko izborni povjerenstvo:

(...)

2. nadzire rad općinskih i gradskih izbornih povjerenstava,

(...)

8. objavljuje rezultate izbora po biračkim mjestima općina i gradova na svojem području na internetskim stranicama županije za izbor općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i njihovih zamjenika, općinskih i gradskih vijeća te županijskih skupština,
(...)"

"Članak 58.

(1) Birački odbor izravno provodi glasovanje na biračkom mjestu te osigurava pravilnost i tajnost glasovanja.
(...)"

"Članak 64.

(...)
(2) U zapisniku o radu biračkog odbora navode se i sve druge činjenice koje su važne za postupak glasovanja.
(...)
(5) Zapisnik potpisuju svi članovi biračkog odbora.
(6) Ako član biračkog odbora odbije potpisati zapisnik, o tome se u zapisniku sastavlja službena bilješka, u kojoj se utvrđuje činjenica odbijanja potpisivanja i razlozi odbijanja, ako ih član biračkog odbora navede."

7.1. Deklaracija o kriterijima za slobodne i poštene izbore usvojena 25. ožujka 1994. na 154. sjednici zasjedanja Interparlamentarnog savjeta u Parizu, temelji se na Općoj deklaraciji o ljudskim pravima (usvojenoj i proglašenoj na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948.) i Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (usvojenom na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 16. prosinca 1966., stupio na snagu 23. ožujka 1976.), a u kojoj su navedeni izborni standardi i načela za slobodne i poštene izbore. Tako je u Deklaraciji, između ostalog, navedeno:

"(6) Svaki pojedinac i svaka politička stranka ima pravo na zakonsku zaštitu i na pravno sredstvo u slučaju povrede političkih i izbornih prava.
(...)"

Jedan od standarda u okviru slobodnih i poštenih izbora je i da svaki sudionik izbornog procesa ima jednake šanse za uspjeh. Kao bitan ističe se i standard nediskriminacije koji se odnosi na sve aspekte izbornog procesa (tako i brojanje glasova i utvrđivanje rezultata glasovanja), a koji se izravno povezuje s pravom na jednakost pred zakonom. Ključan je i standard transparentnosti kojim se svim izbornim sudionicima omogućava uvid u sve aspekte izbornog procesa (od pripreme do brojanja glasova i na kraju žalbenog postupka).

7.2. Obvezatnim uputama Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: DIP) klasa: 012-03/25-01/5, urbroj: 507-03/07-25-7, broj: LIV o obrascima za pripremu i provedbu izbora (OL-3 do OL-8; "Narodne novine" broj 69/25. od 14. travnja 2025.) propisano je da će se postupak pripreme i provedbe izbora članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, izbora općinskih načelnika, gradonačelnika, župana te njihovih zamjenika i izbora zamjenika općinskih načelnika, gradonačelnika i župana iz reda pripadnika nacionalnih manjina, odnosno iz reda pripadnika hrvatskoga naroda (dalje: lokalni izbori) te određivanje biračkih mjesta za provedbu lokalnih izbora, provoditi isključivo na obrascima propisanim ovim Obvezatnim uputama.

7.3. Obvezatna uputa DIP-a klasa: 012-03/25-01/5, urbroj. 507-03/07-25-10 od 14. travnja 2025., broj: L VII o načinu glasovanja birača s tjelesnom manom, nepismenih birača te birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto ("Narodne novine" broj 69/25.) u točki u mjerodavnom dijelu glasi:

"Birački odbor će svakom biraču, koji je o nemogućnosti pristupa na biračko mjesto pravovremeno obavijestio nadležno izborno povjerenstvo, odnosno na dan izbora (do 12:00 sati) birački odbor, omogućiti glasovanje na adresi u obuhvatu biračkog mjesta.

Radi omogućavanja glasovanja birača koji nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, predsjednik biračkog odbora će prvo provjeriti je li birač za kojeg je zatraženo glasovanje izvan biračkog mjesta upisan u izvadak iz popisa birača, a zatim će odrediti najmanje dva člana biračkog odbora koji će posjetiti birača na adresi u obuhvatu biračkog mjesta i omogućiti mu tajno glasovanje."

8. Na temelju uvida u obrazloženje osporenog rješenja kao i u dokumentaciju koju je Ustavnom sudu dostavio nadležni ŽIP, Ustavni sud utvrđuje da su zapisnički konstatirane primjedbe promatrača imenovanih po žaliteljici kao i članova biračkog odbora i to na biračkom mjestu 001 zgrada Općine, na način kako to u žalbi navodi sam žalitelj.

U konkretnom slučaju ŽIP je odbio prigovore žalitelja kao neosnovane, međutim, Ustavni sud primjećuje da su članovi biračkog odbora i promatrač s biračkog mjesta broj 001 zgrada Općine u svojim izjavama naveli:

- Meri Granić navodi kako je ona zajedno sa još jednim članom biračkog odbora išla "po kućama" birača i da jedino što baš nije po propisima je to da su u pojedine kuće išli sami, dakle, ne po dvoje,

- Matea Divić navodi da je promatrač (Ivan Cvitanović) u svom autu imao listiće i da je on došao do biračkog mjesta autom, a da je ona došla pješice i kada su došli u zgradu Općine da tog promatrača sa listićima nije bilo, da ga je nazvala predsjednica biračkog odbora i da je onda taj promatrač donio listiće,

- Branislav Katalinić navodi da je on vozio osobe koje su sakupljale glasove po kućama i da je vidio da odvojeno ulaze u kuće i da nije siguran da se to smije,

- Frane Divić, promatrač (na kojeg se žalitelj u žalbi poziva) naveo je pod točkama VIII. i IX. zapisnika "da je bilo utjecaja na izbornu proceduru".

8.1. ŽIP je u osporenom rješenju naveo da članovi biračkog odbora Meri Granić, Josipa Matković, Josipa Roso, Tea Topić, Marina Beroš Miletić i Antonia Cvitanović istovjetno iskazuju kako nemaju saznanja o nepravilnostima o glasanju van biračkog mjesta kao ni nepravilnostima prilikom prebrojavanja glasova. Na isti način da se očitovao i član biračkog odbora Luka Lozić, kao i promatrač Ivan Cvitanović.

Ustavni sud uzimajući u obzir žalbene navode i dokumentaciju koja joj prileži, utvrđuje da birački odbor (članovi koji su bili određeni da izađu van biračkog mjesta) kao i promatrač Ivan Cvitanović nisu postupili sukladno Obvezatnim uputama DIP-a i omogućili da osobe koje nisu bile u mogućnosti pristupiti biračko mjesto ostvare svoje građansko pravo glasovanja kako je to propisano (vidi točku 7. i 7.2. obrazloženja ove odluke).

Slijedom navedenog, Ustavni sud ne može prihvatiti utvrđenje ŽIP-a da je primjedba navedena na zapisnik o radu biračkog odbora (točka 5. istog) na biračkom mjestu broj 1 zgrada Općine općenita, da ju je potpisao promatrač, ali da se ne može utvrditi o kojem se promatraču radi te da nitko ne navodi nepravilnosti prilikom kućne posjete (vidi točke 5. i 5.1. obrazloženja ove odluke).

8.2. Nadalje, Ustavni sud primjećuje da su Obvezatnim uputama DIP-a propisana pravila vezana za promatranje izbora kao i prava i dužnosti promatrača. Slijedom navedenog, promatrač Ivan Cvitanović je morao biti upoznat s pravima i dužnostima promatrača kao i samim postupanjem kod glasovanja birača izvan biračkog mjesta i postupanja s izbornim materijalom.

9. Ustavni sud je u brojnim odlukama donesenim u izbornim sporovima naglasio da je postupak provođenja izbora strogo formalan postupak u kojem dosljedno treba poštovati sve odredbe zakona u pogledu načina i vremena provođenja pojedinih izbornih radnji.

U konkretnom je slučaju razvidno da navodi iz izjava članova biračkog odbora i promatrača supstancijalno potvrđuju osnovanost žalbenih navoda o uočenim nepravilnostima i nezakonitostima u postupanju biračkih odbora i načinu na koji je provedeno glasovanje, ali relativiziraju njihov značaj, utjecaj i moguće učinke.

Ustavni sud, međutim, primjećuje da se kao osobito sporno, s gledišta članka 61. ZoLI-ja i točke 2. Obvezatnih uputa Državnog izbornog povjerenstva broj L VII (klasa: 012-03/25-01/5, ur.broj: 507-03/07-25-10 od 14. travnja 2025.), ističe pitanje načina i osiguravanja glasovanja birača koji nisu u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto i pitanje postupanja članova biračkih odbora u odnosu na jamstvo osobnog i tajnog glasovanja birača izvan biračkih mjesta, odnosno pitanje postupanja članova biračkih odbora s glasačkim listićima tih birača.

Pri svemu navedenom valja imati u vidu da je riječ o izbornom postupku u jedinici lokalne samouprave u kojoj je bilo 1.820 glasačkih listića, odnosno 98,27 % dok je nevažećih listića bilo 32 odnosno 1,73 %. Slijedom čega je utvrđeno da je kandidat Josko Roščić, ispred stranke Hrvatske demokratske zajednice dobio 914 glasova, a kandidat (žalitelj) Vjekoslav Radić ispred stranke Nezavisne liste mladih - NLM i Socijaldemokratske partije Hrvatske - SDP (u daljnjem tekstu: SDP) dobio je 906 glasova, dakle, radi se o razlici od 8 glasova birača.

10. U konkretnom slučaju nadležni ŽIP, u nadzoru nad radom OIP-a Općine Baška Voda, nije obavio potrebne provjere kako bi mogao utvrditi je li bilo nepravilnosti koje su utjecale ili mogle utjecati na rezultat izbora, a nepravilnosti na koje su ukazali promatrači, članovi biračkog odbora i žaliteljica odnose se na postupak glasovanja.

Zaključno, nakon razmatranja žalbenih navoda, osporenog rješenja, kao i ostale mjerodavne dokumentacije, Ustavni sud utvrdio je da osporeno rješenje ŽIP-a nije doneseno u skladu s mjerodavnim člancima ZoLI-ja kao i Deklaracijom o kriterijima za slobodne i poštene izbore, koje rješenje se ne prihvaća kao pravilno, zakonito i dostatno obrazloženo.

Posljedično, nakon provedenog žalbenog postupka Ustavni sud iz mjerodavne izborne dokumentacije ne može s potpunom izvjesnošću utvrditi pravo stanje stvari, ali smatra nedvojbenim da je došlo do manipulacija brojem birača i glasačkim listićima koje ne isključuju mogućnost da bi bez njih, primjenom metode iz članka 84. stavka 2. ZoLI-ja, rezultati izbora za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda bili drukčiji.

U takvim okolnostima, radi otklanjanja svake sumnje u poštenost izbora i radi osiguravanja vanjskog dojma njihove demokratičnosti i transparentnosti, postupak glasovanja u dijelu koji se odnosi na izbore za izbor općinskog načelnika Općine Baška Voda nužno je ponoviti.

11. U skladu s navedenim, na temelju članka 125. alineje 9. Ustava Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) i članka 87. alineje 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 99/99., 29/02. i 49/02. - pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon), odlučeno je kao u točkama I., II., III. i IV. izreke ove odluke.

12. Odluka o objavi (točka V. izreke) temelji se na članku 29. stavku 1. Ustavnog zakona.

PREDSJEDNIK
dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.